

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „Predstavujeme mestá a obce Novohradu“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcou:

FILÁKOVSKÉ KOVÁČE

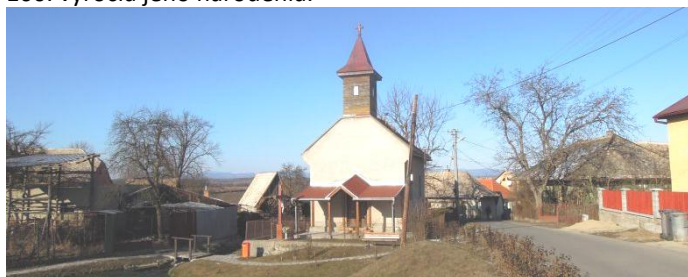
História: Prvá písomná zmienka o obci je z roku **1246** ako **Cuach**. Neskôr sa premenovala na Koachy (1295), Kowachy (1454), Filakowska Kowaczy (1773), Kováčovce (1920) a dnešný názov Filakovské Kováče sa používa od r. 1927. Patrili Filakovskému panstvu, ktorého majiteľom bol Tomáš Bosnýák, protiturecký bojovník a stoličný hodnostár. Z jeho dcér je známa Žofia Bošňáková, jej telo je mumifikované a uložené v kaplnke v Tepličke nad Váhom. V rámci historického vývoja obec bola vo vlastníctve viacerých rodov. Napr. v roku 1770 zemepánmi F. Kováčov boli gróf Antol Berchtold, barón László Révay, Terézia Mednyánszka a Jozef Török.

K obci patria dve časti – **Filakovské Kľačany** od r. 1941 a **Kurtáň**. Prvá písomná zmienka o **Kurtáni** pochádza z doňšej listiny kráľa Bela IV. z 10.1.1246, ako **Curtan**. Žili tu Plavci (Palóci – pôvodné kmeňové zoskupenie nomádskych Kumánov). Boli to tzv. bieli Kumáni, odtiaľ ich ruský názov Polovci (plaví). Uhorskí králi zajatých Palócov usádzali ako strážne skupiny v pohraničných oblastiach kráľovstva (lokality Strážna hora). Z nej r. 1670 kreslil francúzsky vojenský inžinier La Dentu Filakovský hrad. Etymologický výklad **Kľačian** je odvodzovaný od kráľovských sokoliarov. Klecsény je tureckého pôvodu „kerecsény“, čo je druh sokola. Prvá písomná zmienka je z r. 1397 ako **Kelechen**. V minulosti boli v obci tri panské kúrie. Prvú zač. 19. st. postavil Karol Beniczky, druhú dal postaviť r. 1840 František Csillom a tretiu r. 1870 Juraj Rutkay (v r. 1910 patrila grófkke Cebrianovej).

Vo F. Kováčoch sa nachádza niekoľko zaujímavých pamiatok a pamätihodností. Najstaršou je rímsko - katolícky **kostol sv. Ladislava** z roku 1899 postavený na starších základoch a opravený r. 1946. Baroková **kaplnka Panny Márie** z polovice 18. st. sa nachádza vo F. Kľačanoch. V Kurtáni bola roku 1840 postavená panská **Kúria Ľudovíta Mocsáryho**, budova stojí ešte aj dnes, ale je

v pomerne zlom stave. Pri ceste pred vstupom do kúrie sa nachádza **pamätná tabuľa** umiestnená na balvane s maďarským nápisom v preklade: „Tu sa narodil Lajos Mocsáry, politik a spisovateľ, hlásateľ priateľstva a rovnoprávnosti národov a národností“. Odhalená bola v r. 1986 MO Csemadoku z príležitosti 160. výročia jeho narodenia.

Kaplnka Panny Márie

Kúria Ľudovíta Mocsáryho

Pamätná tabuľa

Najvýznamnejšou historickou osobnosťou je rozhodne spomínaný **Ľudovít Mocsáry** (nar. 26. 12. 1826 Filakovské Kováče), politik, publicista a najmä bojovník za rovnoprávnosť národov. Ako poslanec v Uhorskom parlamente bol presvedčený, že na dosiahnutie samostatnosti Uhorska je nevyhnutné dohodnúť sa s nemaďarskými národmi a národnosťami, ktoré predstavovali väčšinu obyvateľstva. Spolupracoval s ním V. Paulíny - Tóth a priateľské vzťahy mal s Andrejom Kmeťom. Oblasť miestnej kultúry mala aj v minulosti široké zastúpenie. Miestna ľudová knižnica bola zriadená v roku 1942. ZO **Csemadoku** založili v máji 1951 a predsedom bol Ferenc Molnár. Každoročne organizovali rôzne podujatia a divadelné predstavenia. „Spieva Vrania dolina“, tak nazvali úspešné podujatie v r. 1974 a vystúpili na ňom okrem domácich aj zahraniční umelci. V rámci Csemadoku bol r. 1977 ...

Pokr. str.2

Pokr. zo str. 2... založený ženský spevácky súbor „**Mezei csokor**“ (v preklade „Kytica poľných kvetov“) pod vedením Márie Bálintovej, ktorá ho vedie dodnes. Dňa 2. 2. 1989 bol založený mužský spevácky súbor „**Búzakalász**“ (v preklade „Pšeničný klas“) a vtedy bol predsedom ZO Otto Agócs. Telovýchovná organizácia SOKOL nacvičila roku 1948 v réžii Matice slovenskej divadelnú hru „Mariša“. MO Matice vznikla v obci neskôr, roku 1987 pod vedením učiteľa Jána Škrabáka.

Súčasnosc: Obec patrí do mikroregiónu Bučeň a má 901 obyvateľov. Starostom obce už 18 rokov, teda piate volebné obdobie, je **Otto Agócs**.

Zastihli sme ho na ulici, lebo ako aj on sám hovorí, najradšej sa zdržuje vonku, vo svojej obci a nie v kancelárii. Sídlo obecného úradu je v **kultúrnom dome** postavenom v r. 1962, pričom v rokoch 2009-2010 prešiel rozsiahlou rekonštrukciou – zateplenie, výmena okien a dverí. Priestorovo je dobre riešený, nachádza sa tu sála s kapacitou 100 miest, klubové miestnosti a dobre vybavená činkáreň.

Zároveň sa v ňom nachádza obecná **knižnica**, ktorej vedúcou je Viera Pataiová. Predsedom komisie kultúry a mládeže je **Kamil Kökény**. Starosta riadi v podstate tri obce a každej sa snaží pomáhať rovnako, čo dokazuje aj získanie prostriedkov z eurofondov. V rokoch 2009-2010 realizovali nasledovné 4 akcie:

1. Rekonštrukcia kultúrneho domu vo Fiľakovských Kováčoch : 86.638,52 €
2. Rekonštrukcia miestnej komunikácie vo Fiľ. Kováčoch časť Fiľ. Kľačany: 62.893,51€
3. Úprava verejných priestranstiev vo Fiľakovských Kľačanoch: 31.107,24€
4. Rekonštrukcia viacúčelového ihriska vo Fiľ. Kováčoch časť Kurtáň: 18.557,15€

Nestačí len samotná existencia spolkov, ale je potrebná aj dobrá spolupráca obce s organizáciami pôsobiacimi na jej území. Je zrejmé, že v tejto obci to naozaj funguje. Výsledkom je zorganizovanie mnohých spoločných aktivít.

Z kolektívov, ktoré sa na spolupráci podieľajú, je to najmä **Csemadok** pod vedením Veroniky Gálovej. Zásluhou Márie Bálintovej sa **ženský spevácky zbor** prezentuje nielen na obecných akciách, ale aj na folklórnych festivaloch v regióne.

Dobrovoľný hasičský zbor vedie otec so synom, presnejšie Kelemen Gabriel ml. je predsedom a Kelemen Gabriel st. veliteľom hasičov. Každoročne sa zúčastňujú okresných pretekov.

Že je to vždy s úspechom, dokazuje niekoľko cien – pohárov v kancelárii starostu. V oblasti športu je aktívny **futbalový klub**, predsedom je Attila Šinka, ale nesmieme zabudnúť ani na trénera Attilu Rezníka.

Z podujatí sú najväčším pravdepodobne oslavy na počesť rodáka L. Mocsáryho, konajú sa tradične v mesiacoch máj - jún. Pravidelne organizujú karneval pre MŠ v kultúrnom dome, MDD, stávanie mája, príchod Mikuláša a nezabúdajú ani na dôchodcov v rámci mesiaca úcty k starším. Obľúbená je ľudová veselica vonku pred KD pripravovaná Csemadokom. Minimálne 2-3 x do roka obec objedná aj divadelné predstavenia, naposledy sa predstavili Kármánovci z Lučenca. Obecný úrad vydal r. 1996 pri príležitosti 750. výročia prvej písomnej zmienky o obci publikáciu „**Fiľakovské Kováče 1246-1996**“, autorom bol PhDr. Jozef Drenko.

Pokr. str.3

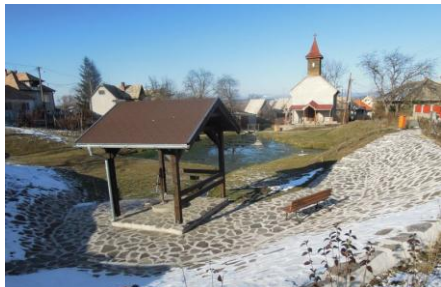
Pokr. zo str. 2

V obci sa nachádza ŽS 1. - 4. ročník s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským a taktiež MŠ.

Ako zaujímavosť, či miesto na odpočinok, je možné spomenúť **jazierko a studňu** vo F. Kľačanoch.

Jazierko nezamŕza, ani tohtoročné nízke teploty mu nerobili problém a na studňu si chodia po výbornú vodu dokonca až z Lučenca.

Okrajom obce preteká potok **Suchá** /tečie od obce Veľká Suchá t.č. Hrnčiarska Ves a pri Holiši sa vlieva do Ipľa). Aj napriek svojmu názvu, dokáže nemilo prevapíť, čo sa potvrdilo v období nedávnych povodní, kedy spôsobil rozsiahle škody.

Časť Fiľakovské Kľačany boli donedávna známe najmä motoristom. Od r. 1983 sa v blízkosti obce konali Majstrovstvá v motokrose. Celý areál pretekov sa síce nachádza v k.ú. obce Trebeľovce, ale organizátori uvádzali ako miesto konania práve Kľačany.

Na záver ešte jedna zaujímavosť, ktorá niekoľko rokov vyvolávala u mnohých obdiv a u niekoho možno úsmev. Tento objekt, niekedy nazývaný aj „stavba storočia“, sa nachádza za časťou Kurtáň pri hlavnej ceste smerom do Fiľakova. Dnes sa zdá, akoby bol už dokončený.

Zdroj: PhDr. Jozef Drenko: Fiľakovské Kováče 1246-1996 (1996), Vlastivedný slovník obcí na Slovensku

Ľudia-roky-udalosti

Písmo verne odzrkadľuje charakter človeka

Učiteľka, grafologička **Mgr. Eva Jambričová**, rod. Mášiková sa narodila 23. 3. 1962 v Zlatých Moravciach. V r. 1977-82 študovala na SOU a SPŠ strojníckej v Zlatých Moravciach, v r. 1982-84 na SPgŠ v Leviciach a v r. 1986-91 na PgF v Nitre. V r. 1992-94 a 2000-02 si štúdiom na PgF UMB v Banskej Bystrici rozšírila svoju pedagogickú odbornosť. Pracovať začala v r. 1980 ako strojníčka v podniku Calex Zlaté Moravce. Následne pôsobila ako vychovávateľka na SOU obchodnom v Zlatých Moravciach (od 1983) a potom v rámci Školskej správy vo Zvolene (v 1987-91). V r. 1992 sa stala učiteľkou na IX. ZŠ vo Zvolene, v r. 1999 na ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským na Farskej lúke vo Fiľakove. Od r. 2000 pôsobí až doteraz ako učiteľka na ZŠ v Radzovciach. Žije v obci Buzitka – časti Nový Sad.

Evka, čo pre teba znamená kraj, v ktorom žiješ, čo rodina, priateľia?

Kraj v ktorom žijem, nie je môj rodiskom. Ľudia sú tu podľa môjho názoru, viac ako inde poznačení pesimizmom a beznádejou. Vidieť tu menej aktivity k veciam verejným a viac ľahostajnosti k nespravodlivosti. Obec Buzitka, v ktorej žijem je jedna z troch obcí na Slovensku, kde žili a pracovali rodiny českých legionárov. Narodila sa tu aj česká herečka Květa Fialová. Pokiaľ ktokoľvek príde sem, do jej rodiska, na miesta, kde žila, hneď pochopí, o čom hovorím. V tomto kraji sú miesta, akoby sa nenávratne zastavil čas na desiatky rokov. Je to kraj temer bez perspektívy, nádeje k lepšiemu, ale aj ochoty ľudí niečo zmeniť. Mne tento stav nie je ľahostajný, pretože Novohrad je už miestom mojich priateľov a rodiskom mojich synov, ktorí sú potomkami českých legionárov spáti s pochovanou históriou bývalej československej vzájomnosti bez akejkoľvek pamätnej tabule.

Ty si sa narodila v Zlatých Moravciach. Mnohým ľuďom sa pri vyslovení tohto mesta hneď vybaví v pamäti továreň na výrobu chladničiek CALEX

...

V tej dobe boli populačne veľmi silné ročníky, a preto sa robili intenzívne náborové do podnikových učilíšť pre potreby chýbajúcich profesií. Šanca mladého človeka uchádzať sa o učiteľskú profesiu bola minimálna. Uviazla som tak na 3 roky v odbornom učilišti CALEX a ukončila ho dokonca s ocenením v Prahe ako najlepší učeň VHJ Strojsmalt. Dnes už CALEX a výroba chladničiek v Zlatých Moravciach neexistuje a pri vyslovení mena mesta by sa nám malo vybaviť skôr meno romantického básnika Janka Kráľa. V blízkosti Zlatých Moraviec sa nachádzajú Topoľčianky, známe svojím malebným kaštieľom, ktorý bol letným sídlom nášho prvého československého prezidenta „tatička“ Masaryka. Pod jeho „taktovkou“ vznikla aj obec Buzitka, kde sa v tej dobe usídlili rodiny českých legionárov. V Topoľčiankach sa nachádza aj svetoznámy národný žrebčín a neďaleko mestečka sa oplatí pozrieť si aj chránenú zubriu rezerváciu.

Kedy v živote si sa rozhodla pre učiteľské povolanie a prečo?

Nepamätám si, aký to bol podnet, ale viem, že od detstva som chcela byť učiteľkou. Po vyučení a po maturite na priemyslovke som išla za svojím cieľom a absolvovala som strednú pedagogickú školu v Leviciach, potom vysokú pedagogickú školu v Nitre a niekoľko aprobácií v Banskej Bystrici. Čiže som sedem rokov bola stredoškolským a dvadsať rokov vysokoškolským študentom.

Pokr. zo s. 3

Ako si sa dostala ku grafológii? Mohla by si nám v tejto súvislosti predstaviť tvoje najvýznamnejšie grafologické aktivity?

V súčasnosti sa grafológia na žiadnej fakulte samostatne nevyučuje, v bývalom režime bola verejnosti nedostupná. Vo svete sa v tom čase dala študovať napr. v San Maríne v Taliansku, kde má svoje korene. V minulosti sa mi dostala do rúk ako prvá zaujímavá knižka „Grafológia pre každého“, ktorú dal do češtiny preložiť ešte náš prvý prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Už vtedy ma fascinovalo, čo všetko sa môže odzrkadliť v rukopise, pokiaľ sa človek naučí rozbor grafológických znakov. Počas štúdia v Banskej Bystrici som náhodou spoznala známeho (dnes už nežijúceho) grafológa Jána Trestu, ktorý prednášal pre záujemcov z Československa grafológiu a od tej doby sa jej venujem. Grafológia sa dá využiť všade, kde sa človek stretne s rukopisom človeka. Dnes sa s rukopisom stretávame čoraz zriedkavejšie, pretože nám do života razantne vstúpila počítačová technika, internet a mobil. V pedagogickej praxi je však zatiaľ rukopisov neúrekom. Od r. 1995 som členkou Slovenskej grafologickej spoločnosti a osem rokov som pôsobila v jeho výkonnom výbore. S grafológiou som zoznamovala verejnosť v mnohých článkoch publikovaných v časopisoch Reflex, Rekus, Novohradské noviny, kde som mala aj stálu rubriku. Pri Novohradskom osvetovom stredisku som viedla klub grafológie. O grafológii som uskutočnila niekoľko prednášok vo Filakove a v Lučenci. Doteraz som spravila viac ako 500 grafologických analýz, z ktorých mnohé mám archivované aj so spätnou odpoveďou pisateľov. Tieto odpovede potvrdzujú, že písmo verne odzrkadľuje charakter človeka.

Čím by si chcela obdať samu seba pri príležitosti tvojich abrahámovín?

Okrem nehmotného daru, ktorý býva obsahom bežného blahoželania, by som si priaľa, aby sa zastavil pád hodnôt v spoločnosti a aby zlé veci, ktoré zmeniteľné sú, sa aj zmenili. Aby odišli niekam do úzadia tí ľudia s premenlivou hranicou morálky, ktorí sú roky v spoločnosti niekde veľmi dobre usadení či presadení, no zároveň ktorí dokázali vytvoriť podmienky pre rozklad hodnôt, priestor pre pesimizmus a beznádej v hlavách aktívnych, tvorivých a schopných ľudí, ochotných v spoločnosti niečo zmeniť k lepšiemu.

PhDr. František Mihály

STALO SA V REGIÓNE

Ján Jančovic Z novohradských vrchov a dolín

MATICA SLOVENSKÁ

Kniha o našom regióne

Pútavé vlastivedné čítanie o rodnom kraji ponúka kniha Jána Jančovica názvom **Z novohradských vrchov a dolín**. Vyšla pred niekoľkými týždňami vo vydavateľstve Matice slovenskej v Martine. Jej autor Ing. Ján Jančovic (1941), rodák z Pôtra, sa desiatky rokov zaoberá históriou, kultúrnymi a prírodnými pozoruhodnosťami svojho regiónu. Publikoval o tom príspevky v rôznych časopisoch. Je autorom niekoľkých obsažných monografií o rodnej obci Pôtor. Okrem toho sa špecializuje aj na život krajanov najmä na Dolnej zemi, ktorí odišli z Novohradu. O tejto problematike mu vyšli štyri knihy. Jeho najnovšiu knihu tvorí spolu 74 príspevkov. Rozdelil ich do štyroch častí.

Prvá časť **Faktografia z histórie**, obsahuje články s prevažne historickým zameraním. Je tu príspevok o snahách novohradčanov (1868) upíriať pozornosť vlády na vybudovanie železnice kvôli hospodárskemu rozvoju kraja alebo podrobný článok o priebehu hospodárskej výstavy v Lučenci v roku 1883. Podáva pomerne podrobný rozbor fungovania Roľníckej banky v Dolných Strhároch, založenej v roku 1913. Zachytil spomienky na intervenciu Maďarskej červenej armády krátko po vzniku Československej republiky.

V druhej časti **Z našich koreňov**, zhromaždil články o živote krajanov v minu-

losti, ale aj v prítomnosti. Autor navštívil dediny a mestečky v Banáte, Vojvodine, ale reportáže pripravil o Slovákoch z okolia Békešskej Čaby a na sarvašských samotách. Píše v nich nielen o celých komunitách, ale aj o zaujímavých osudoch jednotlivcov, našich krajanov.

Tretiu časť venoval **Významným osobnostiam**. Je tu napr. stať o významnom kartografovi Samuelovi Mikovinim, o Jánovi Šalamúnovi Petianovi, ornitológovi a zakladateľovi vedeckej faunistiky v Uhorsku, ale aj o celej rodine Slančíkovcov, do ktorej patrila aj Božena Slančíková-Timrava.

Zameranie štvrtej najobsiahlejšej časti jednoznačne vyjadruje jej názov **Pohľad do minulosti a prítomnosti obcí**. Zaradil sem reportáže z obcí Praha, Halič, Lentvora, Zelené, Nedelište, Madačka a mnohých ďalších. Úsmevne vyznieva čítanie textov oznamov, ktoré dával bubnovat' richtár v Šuli na konci 19. Storočia. Píše o bývalej výrobe oblúbených fajok v Podrečanoch a v Maškovej. Zaoberá sa tiež aktuálnymi témami, napr. v článku o výstavbe nových mostov cez rieku Ipeľ. V tejto časti spracoval aj reportáže o našich zaujímavých súčasníkoch ako napríklad o Tiborovi Kobličekovi, výrobcovi hudobných nástrojov, o Ladislavovi Srnišovi, zberateľovi historických rádioprijímačov, o Milanovi Marcíkovi, roľníkovi, ktorý dokumentuje dedičstvo predkov a vydáva o tom knihy.

Autor pri písaní nesiahal len po publikovaných prameňoch, no robil aj vlastný výskum v archívoch, navštevoval dotyčné miesta a informácie získaval priamo u pamätníkov. Zhromaždil aj zaujímavý obrazový materiál, ktorým ilustruje články. Publikácia má aj osobitnú prílohu **Békešská Čaba v znamení Novohradčanov** a zoznam použitej literatúry. Výber z jeho publicistiky tvorí homogénnu publikáciu, pretože sa mu podarilo zjednotiť príspevky štýlovo aj tematicky. Zosumarizovaním týchto príspevkov do monotematického celku vzniká fundovaná publikácia. Príspevky sú písané popularizujúco so značnou dávkou zdravého lokál patriotizmu, a tak určite budú blízke okruhu čitateľov, ktorému sú určené.

PhDr. Milan Gonda,

MS - Slovenský literárny ústav Martin

Hmyz trópov

Entomologická výstava zo súkromnej zbierky **Michala Zachara**
Novohradské múzeum a galéria,
Kubíniho námestie 3, Lučenec
3. 2. - 2. 3. 2012

Výstava je ukážkou časti súkromnej zbierky Michala Zachara z Prievidze. Jej cieľom je predstaviť verejnosti najširšiu triedu živočíchov - hmyz. Poznáme 1 milión 100 tisíc druhov hmyzu, ale toto číslo nie je konečné. Predpokladá sa, že je ich ešte neprebádaných niekoľko miliónov, ktoré žijú v korunách vysokých stromov v pralesoch. Na výstave sú prezentované prevažne zástupcovia tropických druhov hmyzu, doplnené o pavúkovce a zvieratá žijúce v teráriách. Väčšina exponátov je z expedícií v Južnej Amerike, Ázii a Afrike, ktorých sa M. Zachar zúčastnil. Súčasťou výstavy sú aj fotografie z týchto ciest.

Z jednotlivých oblastí sú vybrané najväčšie, najkrajšie, alebo iným spôsobom zaujímavé druhy. Svoje zastúpenie tu majú denné aj nočné motýle, z chrobákov roháče z Ázie a Vietnamu, nosorožteky, medzi ktoré patrí aj najdlhší chrobák sveta, krasone, šváby, cikády, pako- bylky a pavúky. Výstava bude spojená s predajom a návštevníci budú mať možnosť vidieť aj niektoré živé druhy exotického hmyzu v špeciálnych teráriách.

POLTÁRSKE FAŠIANGY

Basu pochovávali v sobotu 18.2.2012

Fašiangy sa aj v Poltári už považujú za tradičné podujatie, avšak zo začiatku, od roku 2004 sa konali len ako obchôdzka, či sprievod masiek s rozdávaním herovcov a končili pochovávaním basy. Tradičia s verejnou zabíjačkou sa začala počas môjho pôsobenia vo funkcii kultúrneho pracovníka v roku 2008, presnejšie 3.2., vtedy ich moderoval Marek Szabó a Poltár bolo jediné mesto, ktoré ponúkalo zabíjačkové špeciality, v tom čase iba z recesie, za EUROpoukážku, lebo euro ako mena ešte u nás neexistovala. Teší ma, že táto fašiangovo-zabíjačková tradícia nielen pokračuje, ale aj na tomto, v poradí už 5. ročníku, mesto nezvýšilo cenu za porciu, stále je to len jedno euro. Veď fašiangové obdobie by malo byť predovšetkým o zábave a nie o „biznise“, ten je prioritou niekoho iného a počas celého roka...

Je dobré učiť sa na vlastných chybách a každoročne skvalitňovať ponuku. Návštevníci prídu predovšetkým na ochutnávku zabíjačkových špecialít. Ale mnohí prišli hneď ráno avšak najesť sa mohli až na obed, keď boli výrobky hotové, aj toto sa stávalo na predchádzajúcich ročníkoch. Tentokrát sa organizátori pripravili a už ráno na „**fruštík**“ všetko rozvoniavalo. Ako to dosiahli?

Primátor mesta **Pavel Gavalec** a prednosta **Ing. Pavel Oľšák**, využili skúsenosti z predchádzajúcich ročníkov a zvolili iný postup. Pretože záujem býva obrovský a aby ľudia, veď nakoniec sa to robí pre nich, nemuseli dlho čakať, rozhodli, že svine budú dve.

Jedno prasa sa spracovalo už v piatok, aby si v sobotu prví návštevníci mohli pochutnať na zabíjačkových dobrotách. Klobásy a húriky (jaternice) pekli kuchárky v novej škole od skorého rána.

Druhé prasiatko sa spracúvalo priamo na námestí pred zrakmi divákov. Majstri mäsiari, či „**henteši**“, boli dvaja – Milan Rutkay a Roman Michálek. A tí, čo pravú zabíjačku ešte nevideli, veruže sa mohli vynadávať. Obom mäsiarom to išlo ako po masle. Prasiatko opálili, oškrabali, rozporcovali... Pomocníkov bolo dosť, veď ich bolo aj treba, len to prikľadanie do 5 kotlov bola fuška. A kotlovina rozvoniavala po celom námestí. Čerstvé klobásy išli hneď na pekáč priamo na námestí.

Každý návštevník si mohol vybrať čo mu chutí. Buď ochutnal klobásku a húrik len za 1 euro. Alebo pravú zabíjačkovú kapustnicu, po našom „**kisel**“, kde primátor rozhodol, že bude len po päť-

desiat centov. A aby tú masť bol aj čím spláchnuť, dva deci vareného vína za 0,50 € si mohol dopriať každý.

Fašiangové pečivo, pampúchy či šišky, ale u nás ich voláme **herovce**, pripravovali kuchárky v sklárskej materskej škole. Tiež si museli privstať, lebo ich mali urobiť 250 kusov.

Okrem nasýtenia brucha bolo pripravené aj nasýtenie ducha. Vo vestibule KD prebiehala od 9.30 tvorivá dielňa fašiangových masiek a maľovanie na tvár. A tak deťom, ktoré si masku nestihli pripraviť doma, ostávala do sprievodu masiek ešte hodina, aby si nejakú zhotovili.

Zraz masiek bol o 10.00 pred kultúrnym domom. Presne o 10.30 sa pohol sprievod fašiangových masiek spred KD ulicami mesta. Na čele sprievodu v koči sedel okrem majiteľa Ranča Megi aj primátor mesta a dvaja heligónkari, ktorí vyhrávali počas celej trasy. Masiek bolo dosť, okrem členov FS sa pridávali aj deti s rodičmi.

Len čo si masky oddýchli, zohriali a členovia folklórneho súboru Úvrat sa prezliekali. Potom, asi o 11.30 hod. začal hlavný program „**Pochovávanie basy**“ priamo vonku na pódiu. **Pokr.str.6**

Na ňom vystúpili aj sestry Sihelské, ale aj heligónkari – Pavel Obročník a Ľubomír Paprnák.

Ani tí najmenší neboli ukrátení, vo vestibule začala detská diskoteka, ktorej vyvrcholením bola súťaž o najkrajšiu masku. Tohtoročné fašiangy navštívila aj riaditeľka Domu MS v Lučenci, Ing. Rezková Alena a priviedla si plný autobus hostí z maďarskej obce Sámsonháza v Novohradskej župe.

Nechýbala ani starostka Gyongy Képesová Bajnoková. Medzi prvých usadlíkov tejto dedinky v 18. st. patrili Slováci z Ábelovej. Vzácnu návštevu privítali spoločne primátor mesta s prednostom MsÚ. Podľa ich slov, na takýchto akciách nejde o zisk, ide o to, aby sme umožnili ľuďom zabaviť sa a poskytnúť im priestor na stretávanie. Diškurovanie na pláci a pri hriatom vždy prináša aj nové nápady, ako a čo vylepšiť nabudúce. Veď toho nadávania nám ostane dosť aj počas pôstu.... Poltárska fašiangová „päťročnica“ je teda za nami. Posledné tri dni fašiangov, od nedele do utorka bývali najveselšie a všetko bolo dovolené. Avšak iba do polnoci pred Škaredou či Popolcovou stredou a tá pripadla v tomto roku na 22. februára. Potom nás už čaká 40 dňový pôst.

Na záver niečo v nárečí (zdroj: J. Matejčík: Lexika Novohradovecný slovník):

- **Na Krivu strelu nebolo slobodno šitiť, lebo sľepkan sa rite zavejžu, ňeňesle be vajcej poton.**
- **Na Krivú strelu bábove roznášali po dedine.** (bábov – závin z kysnutého cesta)
- **Na Krivú strelu do sonca stávaňe sa tajšľi ľidei na potog umeivaťi, žebe hoste ctraťiľi.** (host'ec – lišaj).

Fašiangový ples Csemadoku

sa tohto roku konal 11. februára 2012 v priestoroch Reduty.

Podujatie v našom meste má viac ako 30 ročnú tradíciu... Záujem aj tento rok bol veľký, a medzi hosťami organizátor mohol privítať aj primátorku mesta Lučenec Alexandru Pivkovú. Prichádzajúcich hostí vítala ľudová hudba Folk LC a detský folklórny súbor Pitytang z Lučenca. Do tanca hrala skvelá kapela Fénix music band. Hostom večerného programu bol známy spevák Solymos Tóni z Maďarska. Tombola v tomto roku bola mimoriadne bohatá, za čo patrí veľká vďaka sponzorom z mesta, ale aj zo širokého okolia. Dobrá nálada vydržala až do skorých ranných hodín. Organizátor hostom poďakoval za priazeň a zároveň pozval všetkých na ďalší ročník, ktorý sa bude konať 09. februára 2013.

OZNAM ! Oznamujeme cteným hosťom, že na plese sa našiel zlatý prsteň. Majiteľ si ho môže vyzdvihnúť u organizátora. Tel. 0905 548074

Karol Galcsík

HAVKÁČI

12. februára 2012 popoludní o 14:00 hodine vládla v preplnenej sále kultúrneho domu v Tomášovciach medzi zidenými občanmi obce atmosféra vzrušenia a očakávania. Prečo to vzrušenie? Všetci v sále s napätím očakávali začiatok predstavenia novovzniknutého **divadelného ochotníckeho súboru Havkáči**, ktorý v obci založili len koncom minulého roka. Tridsať rokov sa ochotnícke divadlo v obci nehralo, preto to bola udalosť naozaj významná.

Pokr. str. 7

Pokr. zo str. 6

Najpokojnejšie v tejto vypätej atmosfére pôsobila režisérka a zakladateľka súboru pani **Ľubica Hrnčiarová**, ktorej patrilo úvodné slovo. Tomášovskí ochotníci uviedli v premiére inscenáciu pod názvom „**Motanica**“, na motívy veselohry Petra Budáka Klbko.

Po úvodných obrazoch napätie na javisku aj v hľadisku opadlo a potom sa už bavili tak herci ako aj diváci, pretože v tomto prípade vzájomná komunikácia fungovala výborne. Vďační diváci tleskali a spokojní herci sa usmievali a tešili, že sa to podarilo. Samozrejme, že si boli vedomí, že nie všetko im vyšlo tak, ako si predstavovali a že v predstavení sa vyskytli aj nedostatky, ale to nebolo v tej chvíli podstatné. Predstavenie sa páčilo. Priznám sa, nemilo ma prekvapilo konštatovanie jednej z herečiek: „Viete, že starosta neprišiel?“ Nechápavo som pozerala a ona na to: „Nebol v hľadisku, lebo bol na javisku. Hrá s nami.“ A ide mu to celkom dobre. O problémových miestach inscenácie sme hovorili s režisérkou a hercami v zákulisí. Menšie nedostatky sa dajú odstrániť hneď a o ďalších budú hovoriť neskôr, keď si pozrú záznam z premiérového vystúpenia. **Tomášovským ochotníkom blahoželáme a držíme palce, aby toto bol začiatok dlhej ochotníckej tradície v obci.**

Mgr. Milada Bolyošová

Striebornú zdolali

Obec Cinobaňa a Klub slovenských turistov Lampáš Lučenec usporiadali v sobotu 18. februára 2012 už **34. ročník zimného výstupu na Striebornú**. A takto to dopadlo:

Teplota vzduchu o 7.00 hod. - 9 °C, jasno, snehová pokrývka 20 cm, viditeľnosť fantastická, zraz účastníkov na vrchole v nadmorskej výške 719 mnm. cca o 10.00 hod., počet účastníkov podľa prezenčnej listiny 130, nálada výborná. **S.Očovánová, kult. pracovník obce Cinobaňa**

ČIPKA ZLATÁ

Vernisáž výstavy háčkovanej čipky zo zlatej a striebornej nitky autorky **Anny Rozborovej** sa uskutočnila 14. 2. 2012 o 15.30 hod. v Malej Galérii Domu Matice slovenskej v Lučenci. Výstava bola sprístupnená do 1. marca 2012 a súčasťou výstavy bola aj ukážka kraslíc.

JA, PROROK

Pod týmto názvom bola v sobotu 11. 2. 2012 v prílohe „Literárny klub denníka Pravda“ uverejnená poviedka **Jána Barbára**. Prečo to uvádzame? Nie, nie je to náhodou. Autor pochádza z Hrnčiarskych Zalužian. Narodil sa v Rimavskej Sobotě, ale žije v Košiciach. Bol ocenený na viacerých literárnych súťažiach. Dvojnásobný finalista súťaže Poviedka (2008, 2009). Jeho poviedka „Slovenská chrípka“ získala 3. miesto. Víťaz práz v kategórii dospelých a laureát Ceny Literárneho informačného centra na Literárnej Senici Ladislava Novomeského 2009. Zároveň bloguje aj na blog.sme.sk.

Uznanie od spisovateľky Marty Hlušíkovej z Rimavskej Soboty. (výber z korešpondencie H. Koškovej, lektorky literárneho klubu pri NOS Lučenec)

Milá Hanka,
d'akujem Ti za zborníček **Slovom k slovu**, prečítalo som si ho a som pyšná na vás. Najviac ma oslovila poézia Štefanie Drastíkovej. Aj viacerí sú šikovní (Dzúr, Kmet'ová, Ďuráková. Ticho vám závidím, že vám to takto funguje. My sme tu akoby zaspali. Nevieme sa pozviechať. Možno keby som mala viac času, bola by som napríklad na dôchodku, možno by som sa dala na to viesť literárny klub.

Beseda so spisovateľkou Beseda so spisovateľkou

Dňa 23. 3. 2012 sa na oddelení náučnej literatúry Novohradskej knižnice v Lučenci uskutoční beseda so známou slovenskou spisovateľkou Petrou Nagyovou - Džerengovou, autorkou románov pre ženy (Chcem len tvoje dobro, Ženy nášho rodu a iné). Spisovateľka nás oboznámi so svojou tvorbou a predstaví nám svoju novú knihu pre deti „**KLÁRA A MÁTOHY**“. Blížšie informácie nájdete na našej webovej stránke www.nklc.sk. Tešíme sa na Vašu účasť.

Kolektív Novohradskej knižnice v Lučenci

Dobrá rada!

Pravidelne aktualizovaný prehľad grantových výziev na rok 2012 je prístupný aj na stránke: Združenia pre rozvoj vidieka www.rozvojvidieka.sk.

Nepremeškajte!

Blahoželáme:

KAFKA Richard – 75. výročie (15.3.1937 Kokava n/R.). Po štúdiách na Priemyselnej škole chemickej v Banskej Štiavnici a na Hutníckej fakulte Vysokej školy technickej v Košiciach, nastúpil do hliníkárne ZSNP v Žiari nad Hronom, kde prešiel rôznymi riadiacimi funkciami, až po funkciu technického riaditeľa ZSNP a.s.

Zúčastňoval sa na modernizácii a ekologizácii výroby hliníka. Z tejto oblasti má bohatú publikačnú činnosť v odborných periodikách. Je spoluvyrobcom piatich autorských osvedčení a prihlášok dvoch vynálezov. Okrem svojej odbornej práce veľkú pozornosť venoval štúdiu histórie hutníctva. Podujal sa na amatérsky výskum identifikácie huty v Sklenných Tepliciach a železiarskeho hámra v Rimavici, kde sa spolu so Slovenským technickým múzeom v Košiciach podarilo zachrániť posledné historické predmety (náhrobné kamene, budovy), tieto práce boli publikované v Hutníckych listoch. Podrobnejšie študoval a publikoval výsledky spolupráce medzi vedcami Uhorska (z územia Slovenska) a Nórska. Je spoluautorom publikácií "Z dejín výroby hliníka na Slovensku", monografie **"Sklárne v Malohonte"**, "Mosty na sever" (slov. - nórska spolupráca) v slovenčine a angličtine a Dejín hutníctva na Slovensku.

Ilustrácia z obalu knihy
**SKLÁRNE
V MALOHONTE**

Okrem toho je autorom blogu „**Naša Kokava**“, kde vykreslil mozaiku najrôznejších udalostí a príbehov, tak ako ich vnímal on sám, lebo na svoje rodisko nikdy nezabudol.

KUBINEC Martin – 70. výročie nar. (1.3.1942 Utekáč), sklár, ale predovšetkým skromný výrobca a vynikajúci hráč na ľudové nástroje. Spolu s otcom Jurajom a bratom Františkom tvorili známe **Trio Kubincovcov – fujaristov** z Utekáča. Fujarové trio bolo od začiatku vzorom pre mnohých fujaristov, hráčov či výrobcov. Pravidelne vystupovali v Detve, Východnej, Strážnici a na ďalších festivaloch doma aj v zahraničí. V roku 1978 sa trio Kubincovcov zúčastnilo súťaže Prix music de folklore de radio Bratislava a bola im udelená medzinárodná prestížna cena. Majster Kubinec toho času býva v Poltári.

Dňa 1. marca 2012 na MsÚ v Poltári prijal gratulácie od primátora mesta Poltár, **Pavla Gavalca** a riaditeľky Novohradského osvetového strediska v Lučenci, **Márie Ambrušovej**.

Pán Kubinec, ako interpret v hre na fujaru je držiteľom **Ceny Dr. Ladislava Lengy INSTRUMENTUM EXCELLENS** v roku 1986, organizovanej v rámci Folklórnych slávností pod Poľanou. Z Poltára, presnejšie zo Zeleného pochádzal aj etnomuzikológ, PhDr. Leng. Nie náhodou bola táto súťaž výrobcov ľudových hudobných nástrojov pomenovaná podľa jeho mena. Myšlienka sa zrodila v deň jeho pohrebu a podnetom boli hlboké a rozsiahle kontakty s desiatkami výrobcov a interpretov po celom Slovensku. Cena sa udeľuje od roku 1975. Dôstojnosť a význam oceňovania podporil svojimi dielami ak. sochár Prof. Ján Kulich. Kolekcia medail sa udeľovala nástrojom, ktorý si takýto prívlastok zaslúžili. V roku 1987 to bola práve **fujara** a na medaile je otec dnešného jubilanta, **Juraj Kubinec**. Na takýchto ľudí by sa nemalo zabúdať. S hrdosťou môžeme konštatovať, že aj v roku 2010 sa nám podarilo zorganizovať spomienkovú slávnosť venovanú 80. výročiu nedeň narodenín Ladislava Lengy. Slávnostného odhalenia pamätnej tabule v Poltári sa vtedy zúčastnil aj dnešný oslávenec, Martin Kubinec, spolu s pokračovateľmi legendárneho Tria fujaristov (Bielčík, Kroták, Moncol). Tam odzneli stále aktuálne slová **doc. Ing. Viliama Grusku**, že by sme sa takýmito rodákmi z nášho regiónu mali pýšiť, lebo dobrým sa pýšiť je naša povinnosť.

Novohradské osvetové stredisko v Lučenci, v zmysle zásad udeľovania ocenení, navrhlo Národnému osvetovému centru v Bratislave, oceniť jednotlivcov a kolektívy za významný podiel na rozvoji osvetu, miestnej a regionálnej kultúry, ochrane, šírení a prezentácii kultúrneho dedičstva. Na základe rozhodnutia komisie NOC, ktorá zasadala dňa 25. 1. 2012, všetky navrhované ocenenia boli schválené a udelené budú v priebehu roka 2012.

Medaila Daniela Gabriela Licharda, je najvyšším ocenením, ktoré tvorí diplom a medaila:

- Robert Schill
- Hana Košková
- Mária Ambrušová
- Pavel Jaroslav Králik

Pocta generálneho riaditeľa NOC, je morálnym ocenením jednotlivcov a kolektívov, ktoré tvorí diplom:

- PhDr. Ján Žilák, CSc
- Ján Kroták
- Folklórny súbor IPEL
- Dychová hudba Kokavčanka

Pozdravný list

- Dedinská folklórna skupina ŠKOREC

Štúdio AVT

Dňa 11. februára 2012 sa v priestoroch Novohradského osvetového strediska v Lučenci, stretli neprofesionálni výtvarníci, ktorí pod lektorským vedením akad. mal. Štefana Balázsa konfrontovali svoju poslednú tvorbu.

Národné osvetové centrum Bratislava z poverenia Ministerstva kultúry SR vyhlasuje 49. ročník celoštátnej súťaže neprofesionálnej výtvarnej tvorby **Výtvarné spektrum 2012**

Regionálne kolo Výtvarné spektrum 2012

Uzávierka regionálneho kola: 4.5.2012

Krajské kolo Výtvarné spektrum 2012

Uzávierka krajského kola: 15.5.2012

Výstava: 4.6.-1.7.2012

Miesto konania: Banská Bystrica (Múzeum SNP)

Celoštátne kolo 2012

Termín doručenia prác: 1.7.2012

Termín celoštátneho kola

- zasadnutie poroty: 17.-18.7.2012

Termín vernisáže výstavy celoštátneho kola: 7.9.2012

Termín ukončenia výstavy: 7.10.2012

Termín vernisáže odborného seminára: 7.-8.9.2012

Termín ukončenia výstavy: 30.9.2012
Termín vrátenia prác z celoštátnej súťaže autorom: 1.11.2012

Propozície, potvrdenie o prevzatí, prihláška – nájdete na www.noslc.sk – AMFO/AVT/NOVINKY

Recepty počas pôstu

Veľkonočný recept v nárečí z Lovinobane:

...A koláče sa napiekli, tie zavináče. To sa dala múka, do toho sa dali – mlieko, drožďa, aby to vikislo no a potom maslo dali do toho cesta, gdo chceu ako si poľepšeu to cesto, no potom hej – ke to vikislo, dali to na dasku a rozondľali – rozval'kali, natreli tan mag, ľekvár, oreche – gdo chceu čo a takie zavináče s toho robeli, takie potkouke robeli s toho a kládli do peci, najpru na pľah a do peci, ľebo to ni rúre piekli, toho sa viac pieklo a tak sa tan upieklo a to bola šecká hostína veľkonočná – tie koláče.

Rozprávača M. Hásová (nar. 1891) a zapísal P. Žigo v novembri 1974 v byte rozprávačky
Zdroj: PhDr. Pavol Žigo, CSc. a kol.: Lovinobaňa (1986)

Kam za kultúrou:

BBSK – Novohradské osvetové stredisko Lučenec

HVIEZDOSLAVOV KUBÍN

– regionálna prehliadka v umeleckom prednese

- 16.3. spádové kolá – IV. kat.
miesto: Lučenec
- 20.3. obvodné kolo
miesto: Poltár
- 21.-23.3. spádové kolá
miesto: Lučenec

TOMPA MIHÁLY

– umelecký prednes poézie a prózy v maďarskom jazyku

- 19. – 20.3. – okresné kolo
- 27.3. – krajské kolo
miesto: CVČ Magnet Lučenec

27.3

ROZPRÁVKOVÁ SKRINKA

– regionálna prehliadka detskej dramatickej tvorivosti v spolupráci s mestom Poltár
miesto: KD Poltár

10.3. Stretnutie okresného štúdia AMFO

miesto: NOS Lučenec

26.3. Stretnutie členov literárneho klubu

miesto: NOS Lučenec
o 15.30 hod.

20.3. Ekologické minimum

– kombinované podujatie,
miesto: školy regiónu

23.3. Prečo som na svete rád/rada

– celoslovenská putovná výstava výtvarných prác s protidrogovou tematikou,
miesto: Dom Matice slovenskej Lučenec

BBSK – Novohradská knižnica Lučenec

sa zapojila do 13. ročníka celoslovenského podujatia Týždeň slovenských knižníc s názvom

KNIŽNICE PRE VŠETKÝCH.

Podujatia k Týždňu slovenských knižníc (26. – 1.4.2012)

DO KNIŽNICE – putovná výstava

26.3. H.CH. ANDERSEN A JEHO KOLEGOVIA – známi a menej známi autori rozprávok

27.3. FANTASY V KNIHE A FILME

– čo ste čítali v knihe a vo filme to nebolo

28.3. ILUSTRÁTORI DETSKÝCH KNÍH

– L. PALO, M. ŠÚTOVEC KONTRA J. KÁLLA, M. BENKA A L. FULLA

29.3. RYTIERKA RÁDU FANTASY

– Martina Pilcerová ako ju nepoznáme

30.3. KRÁĽ ČITATEĽOV

– Slávnostné vyhodnotenie kráľa a kráľovnej detských čitateľov 2011

NOC S ANDERSENOM

– Dobrodružné nocovanie detí v knižnici. Deti čaká noc plná tajomstiev, rozprávok a poznania, že čítanie je veľké dobrodružstvo.

Mesto Lučenec – mestský úrad, oddelenie školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu

7.3. Krištáľový kľúč

– prehliadka amatérskych hudobných skupín z Lučenca
miesto konania:
Divadlo B.S. Timravy

15.3. MANDARINKOVÁ IZBA

– divadel. predstavenie
miesto konania:
Divadlo B.S. Timravy o 19.00 hod.

30.3. Plavecká štafeta štyroch miest: LC, PT, VK, RS

miesto konania: Plaváreň AQUA – SPOOL o 10.00 hod.

30.-31.3. Veľkonočný jarmok

miesto konania: Novohradská ul., Parkovisko pred MsÚ

Fil'akovo

Do 23.3. – „Etudy z dreva XII. – Drevené hračky“, miesto: Mestské vlastivedné múzeum

7.3. Oslava MDŽ, miesto: MsKS o 15.00, org.: Jednota dôchodcov

10.3. II. Športový ples, miesto: MsKS o 19.00, org.: Telovýchovný klub FTC

10.3. „Gemer – kde žijeme“ – výstava Gemerského fotoklubu a Obliekané vyobrazenie, sakrálna textilie na území Palócov, miesto: Hrad-Bebekova veža, org.: Hrad. Múzeum

12.3. Panelová výstava o maďarskej revolúcii 1848/49, miesto: MVM, org.: Hr. Múzeum

14.3. Výchovný koncert pre žiakov ZŠ o 11.00, miesto a org.: MsKS

15.3. Oslavy výročia revolúcie 1848, miesto: MsKS o 15.00, org.: MO Csemadok

21.3. Divadelné predstavenie Divadla Cliperton pre žiakov ZŠ o 10.30, miesto a org.: MsKS

24.3. MISS Fil'akovo 2012 – XVI. ročník, miesto a org.: MsKS

29.3. Žiacky koncert jarný o 16.00, miesto a org.: ZUŠ

30.3. Kultúrny program – Kolo, kolo..., miesto: MsKS o 15.00, org.: MŠ Daxnerová

MEDIÁLNI PARTNERI: